
SÀPIENS

Carta oberta a Sàpiens

Autor: Martí Teixidó

Data de publicació: 05-07-2019

En Martí Teixidó s'afegeix a la llista de persones indignades amb les declaracions que quatre historiadors van llançar des de la revista 'Sàpiens' contra l'Institut Nova Història i ho expressa en el següent escrit adreçat a la redacció i la directora de la revista.

A la redacció i a la directora de SÀPIENS

Al març del 2019 SÀPIENS va publicar “Desmuntant la Nova Història. Una qüestió de mètode” amb text d’Arnau Cònsul, a partir de la conversa o tertúlia amb quatre professors d’història a l’Ateneu Barcelonès, amb les fotografies d’Enrique Marco.

També a l’Ateneu Barcelonès es va anunciar una tertúlia amb l’estudiós Jordi Bilbeny i vaig decidir anar-hi. La sala va quedar plena i va quedar gent que escoltava de fora estant.

Una qüestió de mètode. Els professors que volen desmuntar la Nova Història no van encarar el tema del mètode, sinó que van fer desqualificacions lliures, però ni de mètode, ni científiques: “una amenaça per al prestigi internacional de la historiografia catalana” (Ruiz-Domènec); “però el seu missatge conspiratiu té una recepció fàcil i ha creat una legió de seguidors arreu de Catalunya...” (Alcoberro); “és el moment de dir prou i desemmascarar unes pràctiques pseudohistòriques...” (Casals); “com tota ciència, l’estudi de la història requereix un mètode, que crea consens científic, i saltar-se’l és tant com afirmar que la Terra és plana” (Baydal). Dono crèdit a les afirmacions recollides pel redactor Arnau Cònsul, encara que no m’estranyaria que ara els professors declarants, en veure escrites les seves contundents afirmacions, diguessin que han estat mal transcrites, mal interpretades o tretes de context. És possible, millor així.

Si hi ha amenaça per al prestigi internacional –no és qüestió de mètode–, s’ha de resoldre afinant el mètode i acreditant

la historiografia amb la bona recerca anterior i incorporant noves dades i fets que duen a revisar les interpretacions i potser a descobrir errors ocults. Parlar de missatge conspiratiu... no fa al cas, ja que aquí no es tracta de domini polític ni econòmic. Però podria ser que amb nou coneixement hom es trobés somogut de la seva seguretat acadèmica.

Efectivament, la història és una ciència que ha de contrastar i integrar fets, dades i interpretacions i avança amb el consens científic, que no pot ser un fòssil. I justament s'ha de reconstruir amb noves dades i fets. I la referència il·lustrativa és ben interessant: els doctrinals escolàstics donaven per fet que la Terra era plana i condemnaven els qui trencaven el "consens" en el qual estaven instal·lats com a doctes.

Rigor i honestedat. Si realment es pretén això, els professors ja haurien d'haver demanat a SÀPIENS que s'incorporessin a la sessió els estudiosos Bilbeny, Mayolas, Orteu... O bé que poguessin presentar la seva rèplica a les pàgines del mateix número de SÀPIENS. Aquests autors investigadors van aplegant fets i dades que havien estat ocults i poden contribuir a una reinterpretació més afinada o contradictòria de la vigent actualment. Això és fer consens, aplegar-se uns i altres i construir el coneixement a partir de fets i dades i "les descobertes" que s'hagin pogut contrastar. Aquesta contrastació s'ha de fer entre tots, entre tota la comunitat d'estudiosos que no són solament els qui han assolit una acreditació acadèmica i funcional. Recordem que durant la llarga dictadura estudiosos, que per causa de la guerra o altres no varen poder ser universitaris, van ser autèntics historiadors que ens han recuperat la història local de pobles i viles. El rigor i la honestedat són actituds personals i no s'adquireixen amb l'acreditació acadèmica.

Tothom ja sap avui i dóna per acceptat que la història la fan els vencedors. Ara l'"uni-i-diversitari" Bilbeny, dedicat a la història, aplica el rigor de la lingüística històrica com a filòleg i ha obert una via de contrast paral·lela al mètode de la historiografia construït el segle XIX basat en l'estudi de documents i arxius. Així, a la història que fan els vencedors s'hi afegeix l'ocultació, correcció o falsificació que fan els censors i esbrinar això significa incorporar procediments de la lingüística i reconstruir el mètode històric convencional. De fet, actualment totes les ciències socials —i els ha estat ben difícil assolir l'estatus de ciències enfront de les ciències positives— integren moltes diverses dades i fets i fonts d'informació d'altres ciències especialitzades. I la història es veu enriquida amb estudis de: tècniques agrícoles i evolució dels cultius, cartografies (en plural), músiques i danses, indumentàries i usos, testimonis orals contrastats, tècniques i estils de construcció, objectes ceràmics i ornamentals, cognoms familiars i modificacions evolutives o per error dels escriptors... i de noves ciències que es perfilen: com la mediologia. El mètode, més pròpiament la metodologia, ha d'integrar aquests coneixements i aportar una interpretació o diverses interpretacions que s'ajustin als coneixements aplegats. I sempre serà provisional, el coneixement de la història, encara més que el de la física o el de la biologia. Molt més. La història haurà de fer sempre una reinterpretació passats uns anys i uns usos socials, perquè tota interpretació (consensuada i honesta) es fa des de la perspectiva i comprensió dels qui viuen en un temps determinat.

No vull donar res per tancat i conclòs. Ben al contrari, penso que cal estendre aquest debat obert pels professors que discrepen de la nova història amb els qui apuntalen la nova història i amb d'altres estudiosos que, justament per no ser especialistes (els especialistes ja estan habituats a uns procediments protocolitzats) podem contribuir i gaudir junts del plaer del debat, la contrastació i la descoberta. M'hi afegeixo per aquella curiositat que mou la ciència de la qual parlava Eugeni d'Ors ara fa cent anys. Confio que els professors d'història no em desacreditin ja que sóc doctor en filosofia i ciències de l'educació, encara que he fet un parell de recerques històriques sobre pedagogs ocultats per censura política o per apropiació interessada.

Gràcies per la seva atenció,

Martí Teixidó
Estudi de Pedagogia
El Ripollès 2 de maig de 2019